

Heikki Haukka

Perinnehaastattelu, Haukan tilalla, Salavaisilla 18.7.2016

Haastattelija: Susanna Viljanen/Perinne framille -hanke/Pro Sinervo ry ja Museovirasto

Litterointi: Tiina Saaresranta/Velkuan Saaristotalo Sinervo –hanke/Pro Sinervo ry

Eläinten kuljetuksesta saariin; 2	Monitaitoiset saaristolaiset; 8
Kalastus ja kalakauppa; 9	Purjelaivojen rakennusta Salavaisilla; 3
Kesämökkiläisistä; 11	Salakuljetuksesta; 10
Koulunkäynnistä Velkuassa; 5	Talon töistä Haukalla; 1
Kulkemisesta ennen yhteysalusta; 6	Tansseissa käymisestä; 10
Laivalla Turkuun; 3	Turku-reissut; 10
Lapsuusmuistoja; 3	Yhteisöllisyys; 8

HH: Nyt helpottunu o, ja enne minuu, noit luannonniityiki niitetty viikattel, en mää ol enä siihe enää joutunu et siit on ollu kova tyä, ja peltoheinät tiätyste kans o viikattel.

SV: Oliks tääl palvelusväkeä siihen aikaan?

HH: Oli meilläki tämä, mikä oli sota-aikan, kun mää olen pitäny et hän melken niinku isosisko, tämä Martta, mikä nyt Kummelis kual, hän oli sota-ajan meil, niinku palvelukses.

SV: Mut ei sit pellol ollu töis, saatiiks ne omin voimin?

HH: No kyl hän teki hevosilki kyl (nauraa). Ku ei miähi ollu sit.

SV: Niin tietysti sota-aikaan, kun miehet oli rintamalla. No mimmonen Salavaisten saari oli siihen aikaan, oliks tääl paljon asukkait, enemmän?

HH: Oli tiätysti noist, tosa Vähämaal ainaki sit, mikä toi sillan toisel puolel o, siäl oli joka torpas, ja nyt ei ol talviaikkaan enää missä. Oli nois kaikis, kun noi pikkupaikat on nyt kaik tyhjii ja sillo oli jokases, mut ei täält yhtä paikka oikke sunka ol häviny, mut niit sit kesämökiks kunnostettu kesäasunnoiks.

SV: Olik sillo kauppa saares?

HH: Oli parhammillas kaksiki. Nii ja nyt ku näist saarist, ku täst mennä Merimasku päi nii, niis kaikis saares oli asukkait, taik suuremmis, ja nyt ei ol enää muut kun yhdres on semmone, ja sitä on koitetty jonkun verra poijeski, Merimasku on koittanu, ko vaik se meijä rantta näky nii se kuulu Merimasku se saari, se Yllänpää. Niin siäl on, onk se Sylvi Färm. Merimaskun kunta hänel ol asunno hommanu, mut ei hän suastunu lähtemä.

SV: Kuka nyt kottoas lähtis!

HH: Tual oli sit muis saaris kans asukkait, Kettumaas ja Munnimaas ja Valjumaas, nii siält kävivä [kaupassa Salavaisilla], no Munnimaas on viäläki kaks henkee kai.

SV: No milläs täällä sitt elettiin, peltoa oli?

HH: No peltoa oli sit tämän verran nii sil sit, ja kaikil näil suuremmil, taik niil mil peltoo sit oli, niiläki silakkarysii jaa keväsi meilläki kaks rysää oli joka kevä meres siit jaa sit jos sattus tulema, kun nyt ei ol sitt enää ja ei tääl Salavaisil ol enää rysii ollenka sunka. Mut tual Velkuanmaas taita sit Valtose Lassel olla ja sitten ni, onk Palvas viälä, siit mää en tiära.

SV: No oliko karjaa jo siihen aikaan paljon?

HH: Oli, ja sit oli noit pikku paikoi, et niisäki oli joka paikas nois. Kun torpiks tääl sanotti, ku oli kalastaja ku silakkarysii pitivä meres, nii kyl niil lehmä jaa ol.

SV: Mut teil oli varmaan sit enemmän kun muutama.

HH: Noo ei niit nin paljo, lähes kymmene oli sit, parhammillas.

SV: No missäs vaihees tämä sit tuli, et ruvettii lihakarjaa on?

HH: No sit ku ruvetti, ku tykätti et, ku talvel oli vähä sit semmone, et sitä maito täytys ite viärä Teersaloo nii sit ruvetti, et otetti lihakarja, nyt kun Purismonki pistivä lehmä pois. Et tääl on sit viäl tual Kurjel tilal on. Et täsä saares on ollu kolme samankokost tilaa, ettei peltoalal ol suurtaka eroo.

HH: Mut nykysi sit käy et vaik yhrel tilal vaa on, nii maitoauto käy täält sen hakemas sit. Mää sitä olen sanonu et kallist maito tule, jos see lasketa kun et se yhteysalukses kulkee se auto ja siin mene aikaa sentä paljo eikä siin no kyl kai siin joku piän määrä on et ei ihan yht kannu tullas hakema.

SV: No millai ennen vanhaa sit, kulutettiin se kaikki tääll omal saarel vai?

HH: Määki viäl sen muistan ku, kirnutti maito koton sit, separaattori oli tosa, toi ol maitohuane toi, ei täsä ollu ovenreikkä, sinne tultiin tuult päätyst, suara sisäl ja. Sit kirnutti ja, kyl ne kävi, täält kulki semmone aluski Turkuu ni, Turun torilki kävivä sitä kotivoit sit myymäs. Ja jos hee tykkäsivä, asiakkaat ko ostiva, nii ne tykkäs et hyvää voita oli nii, nii sit tuliva seuraava kerra sama myyjä voit hakema taas.

SV: Vietiinkö sinne muuta kuin voita?

HH: No ei sinne paljo mittää muut täält viätty.

SV: No millai noi eläimii sit kuljetettiin saarest toisee.

HH: No kyl niit sit soutuveneas vaa.

SV: Lehmätki?

HH: Nii samas misä silakkarysät laskettiin ja sit silakoi kuljetetti. Nii nee otetti siihe kans sit. Mut sit oliko homma, kun naapuril kerran ku. Minust vähä joku teki pilkkaki, kun mää laitin kaks parru, neljä kertta neljä parru ympäril, et se varma sit ku sen sinne saa, ni sisäl pysy. Mut sit naapuril meni kerran ettei hän ei pääsy ku, kun hän lährös oli rannast ni, nii sonni hyppäs vette. No sit, kyl se rantta uis tiätyste sit, ei siin mittä ollu mut. Sit siin olki homma et, ei set suastunutka toist kertta, venee enää helpol tulema.

S: Nee yleensä sit kuitenkin meni ihan kiltisti paattiin vai?

H: No enmää tiärä jos nee kaik niin kiltististe men, mut kuitenkin kaik on pois saatu täält.

SV: Onneks osasivat sit aina uida tarpeen vaaties. Eli kaikki talot oli sit maataloja ja pienemmist torpist kalastettiin sit ja olik tääl sit muit elinkeinoi?

HH: No eei mää tiärä ei tääl mittä erikoist muut ollu semmost. Mut sillo sit kerätti meilläki kaik ruako, tääl sanota ruako, mut kaisla, toi salmiki kaik sirpil niitetti kaik sit kesäsi veneel, eläinte ruuaks.

SV: Olik se niinku talviruokaa sit?

HH: Juu.

SV: No mimmosii lapsuusmuistoi Salavaisist on, oliko siihen aikaan paljon lapsii?

HH: No meil ei ollu muut, kun mun isän on kuallu niin et mä en isä muista ollenka. Mää olen kahren vuaren paikkel kaiket ollu. Mutta, kyl tual, noil kahrel muul tilal, kyl niil oli viis – kuus.

SV: Mitä tee tääl teitte?

HH: No mitä sit yleensä muukki tehti, vaik mä olin sit tiätyste vähä yksin pare, kun mä olin yksin täsä, niin ei ollut sit kaveri sit ain, kun oli kaks kilometri matka. Mut kesäsi oli sit semmone kun oli tosa naapuris, mikä isä oli Turus linja-auton kuljettaja kaiket Hautausmaa – Kauppatori linjal, nii häne oli kotosi tost Vähältmaalt ni, nii hänen poikas oli tääl sit ain kesäl, niin kyl mee sit oltii yhres melkei päivittäi.

SV: Minkä ikäsen talon töihi joutu osallistuma?

HH: Noo kyl kai nyt sitä sit sillo ainaki kun mä olen siin iäs ollu, ku sota-aika oli, ni ettei miähi muute ollu nii, kyl kai sitä sit aika nuaren joutus menemä.

SV: Oli puhe et tost meni Turkuun joku laivalinja. Millast se kulkemine silloin muuten oli?

HH: Niinku ei mittä maantiät ollu. Nii täält meni semmone, tost Talosmeren saarest, siit Tyynelän paikast, semmone Nestor Lehonvirta, hänel oli semmone Maininki-nimine, nii hän viikottai sen kans meni Turkku. Ja sit kulki semmone höyrylaivakin kyl, mahtoks se Kustavist, Pohjola nimine, mahrok se Kustavis asti käyr, ja meni sit Turkku. Nii ja täsä saareski oli sit semmone Lehtolaakso, sen veli mikä Kummelis oli täsä mut kuoli nyt jo, Lauri Lehtolaakso, ni hänen veljes, hän oli semmone liikemiäs et sen takia tääl kaks kauppa oliko ni. Hän alunperi alotti, et hän rupes elukoi vaa teurastama ja, mut sit se tuli vähä nii, et ei liha niinkä saanu kuljetta ni, et niit aletti siin Pohjolas viämä eläviä sonneiki.

SV: Tääl oli joku isompi laituri silloin jo et se Pohjola pääsi.

HH: Noo, kyl see johonki laituri ain vaa sit tuli, ei mittä oikein kunnon. Tual meiläki see venevaja tosa et kyl kai siinäki joku laiva vaa pääse tulema. On nyttekki semmoset ku kesäsi joku tualt Rymättyläst tua, onk ne saksalaissi noi, et kahvi tääl täyty keittä.

SV: Niin tääl on aika syvät noi rannat ja jyrkät kalliot.

HH: Noo, on paikoitelle juu.

SV: Mitäs tota kuin kauan siit on aikaa kun noit purjelaivoi on tehty?

HH: No kyl siit on reilu sata vuat, varma. Mun isoisä o sillo ollu, niinko, sillo o jätettykki osa pellost viljelemät et siit o sit tuloi ollu, nii hyvi.

SV: Mihin ne laivat meni?

HH: Kyl niit liikennöi täälläki ja en mä tiärä, kyl kai nee sit ol tilattu, mahrettiink niit mittä muuten tehrä.

SV: Mimmost touhuu see on ollu?

HH: No kun mä en sitä oikken tiär, mä ole sitä ittekki ihmetelly, ja et misää nee o asunu ko ei sillo jokasel omaa auto ollu et joka ilta kotti menny o. Joku sano tual et neljä – viiskymment miäst siäl on töis ollu. Et misä nee oo yäpyne.

SV: No jos niit kesäaikaan on tehty et onk see sit ihan vaan ollu työmaal.

HH: Kyl mä luulen et nee ympäri vuattakin on ollu, et kyl nee jossa vaa sit ova olle.

SV: Sit liittyy joku kallioki siihen mastonkiinnittämisee?

HH: No see taita olla toi kun mejän rannast oo Teersaloo päi o semmone korkkia jyrkkä kallio, sen näkee tost pihalt kyl. Sinne oo nyt tehty semmone joku laivojen merimerkki nii sinne kallion pääl.

SV: Et siält sit pudotettii se masto?

HH: Ilmeisesti se siält sit laitettin pysty.

SV: Onks ne ollu monimastosii laivoi vai?

HH: No ku mää en niit oikein muista, mut kyl kai niis kaks kumminki ol. Ku eik niil ollu se eri nimikii et oli kaljaasi ja jahti ja mitä ne oli, ja se riippu vähä siit koost ja mastoluvust.

SV: Siit ei oo sit kauheest jääny dokumenttei siit ajast?

HH: Noo ei ol sunka jääny sit. Sillo ol mittä elokuvinka tehty.

SV: Mitäs muuta Salavaisten historiaa tiedät kertoo, mistä Salavaisten nimi esimerkiks on tullu?

HH: Noo siit mää en tiärä kyl, et see on ollu enne minuu ja ei ol mittän puhet paremmi ollu.

SV: Kauan tääl saarel on ainaki asuttu.

HH: Juu, tämä paikkaki sit oo ollu ainaki vuarest, ja kuu mää muista, et see ko sitä tutkimust teki ja lähetti nii sanos et Suamest paperit loppus et sit olis tarvinu tutkimust jatka Ruatsis. (Tammelin – Nurminen Merimaskusta).

SV: Mites sitten se hauskanpito ja tansseis käyminen, olik tääl omat huvit?

HH: Noo mun muistin aikan on sit piretty tual Sinervol, Suajeluskunnan talo nimel, sillo oli. Palvalaiset niit [tanssei] järjesti, mut mää jourusi sit niit laskui, ko mää olin urheiluseuran rahastohoitaja ja pienviljelijäyhdistyksen puheenjohtaja, ja sil ei ollu eri rahastohoitaja ollenka, et mää jouruin ne molemmat tekemä. Hiuka laitontaki tais ol. Mää en tiärä mist see tuli sit, ko mää meni maamiäskoulu Rautila, Vehmaal ja ei kukka siäl minust tiäny mittä, kun ei täält muita tullu eikä mistän täst läheltäkä, ja kuis sit ne siäläki sit oppilaskunta minun rahastonhoitajaks valitti taas.

SV: Vehmaal täyty sit lähtee kouluun?

HH: Juu, maamiäskoulu.

SV: ja siel asuttiin sit tiätyst.

HH: Niin kaik suurinpiirtein asus vaik lähempäki oli. Ja mää kulji veneelki sit täst, ja Askaisist oli yks, taik Livonsaarelt, ni hänki tuli mun veneesän monta kertta.

SV: Miten pitkä matka se oli, kuin kauan se kesti.

HH: No kyl see, sanotan et sin o yht paljo matka täält ku Naantaliki, mää en tiärä kui tarkka se paikkas, mut ei sunka siin suurt ero ol. Mut kerran mää muistan talvel, kun mää suksil sit taas olin ja lähdin sunnuntai iltapäivän, oli niin kova myötätuuli et, mää tasasel jääl kaatusi kaks kertaa ko tuli ylinopeut kun tuuli tyäns niin pal ja hyvä keli (naurua).

SV: Mitäs kouluu siihen asti käytiin, niinku alakoulut ja tämmöset?

HH: No tääl alakoulu piretti, tääl oli semmone sit et, niinko, yks vuas ni, alakouluks sanotti kaks ensimmäist luakka ni, molemmat, et syyslukukaus piretti tääl Salavaisil ja kevätlukukaus Velkuamaas. No tual sitko sitä piretti tual misä noi kaks talo on tual kahren kilometrin pääs, ne oli menny sit jo nuarempan ni sen takia

mää meninki sit Velkuamaaha Valtosen Laurin kotti majotukse talveks et mää syksyl kävin syyslukauden tääl ensmäisen luakan tääl Salavaisil ja kevätpuale sit ni Velkuamaas ni sit mä sain nämä toise kiine.

SV: Nii et vaik matka ei ollu sen pitempi nii piti jäädä asumaa sinne viikoiks?

HH: Joo.

SV: Te menitte maamieskouluun, mihin muut sitte lähti täältä koulua käymään?

HH: Mihi mikäkii, niinku munkin vaimon kävi, mukku hänel tuli joku sit, sairastus vähä ettei hän ni ei loppu ni, musiikkiopiston Turku, ja häne naapuris siält, Pursimo Heikki ni, Rauman kanttori viimetteks oli, viäläki elä, asu Raumal, soittele sillon tällön, mihe sit kukin lähti.

SV: Nii et tääl oli musikaalist väkee.

HH: Noo hee oli sit ainaki. Ja Sirkka hoiti sit tätä Velkuan kanttori hommaki vissi. Tais viiskymment vuot hoitta.

SV: No millai muuten oli sit, siin vaihes kun piti löytää puoliso, tarttiks niit jostain kaukaa hakee vai?

HH: En mää sit ainaka hakenu ku samas saares oli, kyl maar sitä vois sit veneel vähän kauemmaksiki mennä, vaimon veliki Iniöön meni sit. Ko hän oli musikaalinen ja hän haitari soitti nii hän kävi siäl jossa Iniös tansseis soittamas ja se oli siit tullu. Siit onki nyt vuas aika, hee kuali molemmat sit melke yht aika, ei montta viikko ollu eroo.

SV: No mimmost tääl Haukan tilal on ollu elää ja asua onks tullu missään vaihees ollu semmonen olo, et olis voinu johonki muualleki lähtee?

HH: No en mää tiärä mut se on koko aika sit ollu, et kon kerran melken viissata vuot ollu, nii ei sunka mää sitä lopeta. Mut nyt tota noi, saatta sit käyrä et ku tota noi ei tyttäret ovat sit mun jälkke ollu täsä. Et kun toisel tyttärel on vaa yks poika ja tuskin hän tule tähä. Kyl kai hän Salakuljettajas Teersalos pisy.

SV: Nii ei sitä ikinä tiär sit.

HH: Mut nyt se onki sit tullu toisenlaiseks, et ei enää näi piänil tiloil enää tul oikee toime.

SV: Mut sit ennen vanhaan tämän kokoset tilat oli sit ihan isojaki tiloja.

HH: Noo en mää tiär mut kyl niis sit vaan toimen tultii. Mut et kyl toi naapuriki sit, tual niinko, Leenan vanhemmat, Kurjen Leenan, neekki tuli huanoste ko heil oli sil vanhanaikkase, et sit mun aikanan se täytys sit tulla uut ruvet yrittämä, kurkku ja sokerijuurikast viljelemä ja muut, ja he ei sit laskenu, vaik heijän tilal rysäki, mut ei sitäkä vaik sit ja see oli sit huano se vanha-aja meininki et vaa oli heinä ja vilja ja, kui mont sit oli, seittämän - kahreksan lehmä nii sil ei sit enää tahtonu toimen tulla.

SV: No kokeilitteks tee tääl sit kurkkuu ja sokerijuurikast tai jotain muut?

HH: No juu, mul oli ain sit. Kerran kävi nii hyvä tuuri sit et tuli semmonen, oli nii sattenen kesä, ja ettei kurkust oikein tullu mittä, mut mul sattus oleman semmonen hiakkanen maa yleensä ei kasvanukka kun oli niin kuiva et, ei siit sillonka hyvin tullu mut oli kurkust niin valtava hinta sit, kun ei sitä tullu, et kun tavallisest säkist sai niin paljo ettei oikee meinanu kehrat otta.

SV: Misä niit myytiin sit?

HH: No se oli sopimus jonkkus, et nee vaan Teersalo viätti ja siält sit.

SV: Säilyketehtaalle vai?

HH: Nii.

SV: No mimmosii kohokohtii tulee mieleen kun ajattelee taaksepäin, mitkä on ollut semmosii hienoi hetkii. Täl saarel tärkeit hetkii tai ittel tärkeit hetkii?

HH: En tiärä.

SV: Missäs esimerkiks teijän häitä on vietetty?

HH: Noo kyl nee viätettiin tual morsiamen koton, tosa naapuril.

SV: Oliko iso juhla?

HH: Ja tämä mikä nyt kuali sit juur, nii see Martta, nii kun hän oli sit meil ollu rippikouluikäsen tyttön jo ollu palvelijan nii hänen hääs pirettii sit meil. Mää muistan kun ei vesijohto silloin ollu, määkin maitokärryl lykkäsin, meil on tommonen hyvä kaivo tual, mut sinne taita ol melken kolmesata-kaksataametri ainaki runssaste matka, mää melken päivän lykkäsin vettä sit tänne et sit hääastioi riittä tiskat.

SV: Täs pihapiiris on joku kaivo sit kans vai ainako sitä vettä tuotiin sielt?

HH: Noo kyl kai siäl vähä aina kyl, mut täsä on kaivoi ollu ja tualaki sit jälkken tehti tual pelloi. Siin Ulla viäläki kasvihuannesses hake kasteluvet. Ja kyl mää luulen et siält vesijohto viäl tule tonne tuppanki mutta nyt kun sit tännekin tule vesi jo Maskust vissin tule.

SV: No kuivuudest oli puhe, onk se tääl ain ollu ongelma?

HH: Noo kyl tääl ain vähä on et tääl saares sata vähemmä.

SV: Mitä se sit tarkotti, mitä ongelmii siit tuli?

HH: Noo se oli et vilja sit kasvova huanoste. Ja heinä varsinki. Ei siit paljo sit tullu ja ku se ylensä kevät – kesäl sit oli kuiva.

SV: Onks täällä ollu ihmisen hyvä elää?

HH: No en mää tiärä kyl se kumminki toimen on tullu sitte. Ja nyt sit on jo paremmaks tullu ku on yhteysalukse ja muu, ku ei enne mittä ollu.

SV: Nii ei päässy kulkemaan kun kerran viikos vai?

HH: Nii no itte täyty itte omal veneel sit kulkki. Ja kyl mää muistan ennen ku mulla ei ollu moottorivenettäkä ni, mää joutusin tonne Palvaa asti simmost silakkavenettäki misä oli pualtoisttuhat kilo silakka, ni soutatenki ole viäny.

SV: Siin vaaditti vähä voimi.

HH: See oli vähä sit semmone homma ku see ol.

SV: Mis vaihees sit moottoriveneet yleisty?

HH: Noo kyl niit oli sit jo, meil kut ei ollu kettä enne minuu oikee isänttä täsä, nii meil tuli sit vähä myähemmi.

SV: Mitä vuosikymment se on ollu?

HH: Noo, kyl see soran jälkke aika pia sit tuli.

SV: Onk tääl saarel autoi ollu?

HH: Ei kyl, mul tuli vähä ensmäittek. Kun mää muista sillon Vaihelanki emäntä, oli joku marttailta mihin mentti ja mää olin juur sit sen auton hankkinu, nii tota, meni sinne nii hän oli nii ihmesäs kun Sirkan kans mentti sinne, se oli koulul se tilaisuus, kun mentti koulun pihal auton kans. Sillo oli talvikeli sit jää.

SV: Nii ni jäitä pitkin pääsi sit?

HH: Nii. Täytys vaa vähä tiättä sit mist aja.

SV: Olik tääl saares pitkä tie? Kuin pitkän matkan tääl pystys autol sit ajamaan siihen aikaan?

HH: Mitä Rauhalaan sit oli pualtoist kilometri ja kylmar kolme – neljä kilometri, ja nyt taita hiukan enemmänki kun nee on laittanu, vaikkei nee vakituiseest asu mut, et pual kilometri jatkane sitä tiät tonnepäi et. Mut toi Vähämaa on pysyny et siäl ei ol autoteit, kun nee kesämökil tule, nii nee tule veneen kans.

SV: No onks tääl tämä saaren elämä, on se tietysti paljon muuttunu, mut on se varmaan aika paljon pysyny samanlaisenaki?

HH: No juu, mut siin miäles on tiätyst muuttunu et noi pikku paika, ku et jokases oli ennen asukkai ni, nyt ei ol sit enää oikeen missä. Nee on tyhjenty ny kaik.

SV: Kesäl on sit väkee?

HH: Nii. Tosaki on sit nee Kuuskosket sit, toi mejän naapuri tost, mitä sinne olis sit, neljäsata metri täst matka ni, semmone vanha torppa ni, kyl kai siin o sit ko se o lähel sit joo sitä misä niit purjealuksi tehty o ni, kyl kai see on kuitenkin joku vanha asuntotorppa, ja kyl kun puhuta, nii kyl tääl varma on, ja jossa ain näke semmone jonku kivikasa et, ni kyl kai tääl on jonku verra enemmän niit torppi jonku verran enemmän sillo ennen ollu. Et niit laivantekijöi o asunu.

SV: Niit on sit purettu?

HH: Nii.

SV: Talvel tääl on varmaan hyvin hiljast ja rauhallist?

HH: No juu ei tääl mittä. No kyl kai nyt kesäl sit joskus ol ollu ku on kesäasukkai ollu. Ja meiläki oli, ku Kuuskosket tai Manni oli heijän ja ensin, ja ne oli mejän salis ensin ja sit mee Sirkan kans tykätti et ei se oikke mukava ol, ko kuukauren verra porukka tual ko samas ko meekki ni laitetti tätä, et nee asus täsä.

SV: No mitä onks tääl kasvimaata pidetty varmaan sit kans, et on saanu sitä monipuolisempaa?

HH: No juu kyl noil viäläki jotai, mut ku nyt on sit ruven tuleman niit peuroi ja mitä kaikki tule ni, syvä niit. Mää kattelin nyttenki, kun tosa pitkäs heinä, eilen toi heinä kaarettin tost, nii illal jänksil ol nii hauska et, kun heinä ol kaarettu, ni hyppelivä siäl, ko ei ne pitkä heinä joukos tykäny ko siäl ol turvatont ko ei nähny mihinkä.

SV: Onks noi peurat niinku yleistyny?

HH: Nee ova, en mää muista kun mää nuaremp oli, ei tääl mittä peuroist puhuttu, ku hirvi sillon tällön tuli.

SV: Nii et nee leviny sit tän?

HH: Nee on leviny tänne ja nyt niit o sit paljo.

SV: Onk niist harmii?

HH: Noo, en tiärä kun ei mittä, mut ei sunga niist mittä hyättykä sit juur ol. Mut jos et jota kurkkuki viäl viljelis tual enemä ni, kyl siihe pitäs jottaa aittaa ympärs siihe kurkkumaa tehrä et kyl nee muute söisivä ne.

SV: Olik see jännä nähdä ensimmäinen peura, et mikä tommonenki on?

HH: Noo, kyl see vähän semmoselt tuntus sit, et kaikki niit ruppe tännekki tulema. Juu ja mää muistan nee ol hirvei vissin ku, mää oli jotaa semmost kalastusvenet tual rannas korjamas, nii sit mää kattelin et mikä tosa keskel, sit mää huomasi et hirvet uivas siin. No mää läksin sit, muutenki jo meinasin et mää sen venen vajaan vien, ja mää läksin soutaman ja, kyl se hirvi niin kovi ui et mää sain soutta ihan tarppeks. Mut kyl mää kattelin et kyl see hirvei on, et kun mää sousin täst vajaan kiometrinen tonne päi nii pystysi soutama rannan ja hirvette välis ettei nee päässy maihi. Mut sit ko mää päästi ne maihin i kyl oli neekki väsynei, ne ihan horjus ku maihin pääsi. Mut nyt ei ol niit hirvei et on niit peuroi. Ei hirvei ol tääl taas näkyne.

SV: Luontoki muuttuu.

HH: Joo. Ja nyt polttopuut tiätyste oteta, mut ku ennen tehti vähä mettätöitä et tukki myytiinki vähä, muulloinki ku sota-aikan. Mut ei nyt enää juur, et sit oteta joku tekemä et, kun ennen tehti itte sit vaa joka talvi nii hiuka. Mut nyt sit jos oteta joku firma, mikä kaata nee puut ja viä.

SV: Kaikki kerral.

HH: Nii.

SV: Ja varmaan aika monitaitoinen saa olla täällä, kaikki on varmaan itte tehty ja korjattu?

HH: No see on sit vähä semmone. No kyl tääl oli sit semmone, tämä juur mikä Kummelis nyt sairastus, Herralan Kirsti, nii häne isoisäs ol meiläkin juur täsä misä se höyläpenkki oli, nii hän on hevosreen ja kaikki tehny. Meiläki ollu tekemäs, hän oli aika paljon muhal käyny, kesäsin teki, kyl mää luulen et hän tämän rakennuksenki suurin piirtein, mestarin ollu. Ja mää olen sit kuullu et sillon, kyl mää sen juur muistan, mut mää en oikee viäl hommis ollu ko se on kolmekymment luvun alus tehty, nii et tost naapuri saarest ol simmonen poika, mikä se oli, kahrenkymmenen paikkel, ja vanhemmat miähet kun kehus et sää olet sit vahva ja sul o sitä raakka voima et see innostus et see touhus sit niitte isotte kivien kans nii valtavast et, noo vanhemmat tottus sit et ei heijät tart pal mittän tehrä et ku kehuta vaa tota.

SV: Meni vähän lankaan sit?

HH: Nii.

SV: No toi Lehtimaan Kyllikki kehus kauheesti et Talosmeres on ollut kauheen hyvä yhteishenki, et onk Salavaisis ollu hyvä yhteishenki?

HH: No juu kyl tääläkin ko, sillonku ajetti oja-aura hevosten kans, nii siin tarvitti kuus hevost, nii joka talon hevoset yhres sitä, yhres siit sit täytys olla hommis, niinku avo-ojas et kun pellot oli, kun ojat aukasti, ettei lapiol, ku aikasemmi ol lapiol, täytyst kaivettu, ajetti hevosel ja siit piti sit kuus hevost sit tosiaan olla.

SV: Joka vuosi vai?

HH: No yks pelto, ko sillon piretti kesanton yks, nii siint sit yleensä tehti niit perusparannus hommi. Mää muista et määkin kesken päivän joutusin kun tämä Pursimo pappa tul, oli sit meinanu et hän viäl aja, mut ei hänest sit enä ollu. Eikä muut miäst sit yhtäkki mistä saattu. Nii munt vaikken mää ollu oikee sit viäl siin iäs et olis sakkin kelvannu, nii kelpasi sitte.

SV: Sit kun oikein tarvitaan niin pienemmätkin kelpaa.

HH: Juu.

SV: No mitä tääl saarel on semmosii paikkoi mitä miälellään näyttää vieraille?

HH: No en mä tiärä onk tääl mittä erikoist. No toi kallio on tiätyst vähä sit erikoine, mut sitäkä ei täält, no kyl kai sen näkee et see jyrkkä on ko sin menee ko, mut kun veneen kans tulee, mut ei yhteysaluksestaka näe, ko ei se käy enää tääl Salavaisten rannas enää sunkan koska. Et see on kyl tosi suara, korkkia.

SV: Semmonen mul tuli viel mieleen et kun silakkarysistä aina puhutaan, mut kai muutakin kalaa on ollut kun silakkaa, onks verkkoj pidetty?

HH: Juu, kyl tääl verkoi on piretty et ahvenii tuli ja yhteaiikka tuli sit lahnaki et tämä Heinose Martta miäs, mikä Martta nyt perjantank hänt haurata, nii hänen miähen kans meil ol yhteset kalaveret, pualiks oli verkot ja tota ja yleensä ne lasketti sinne sit ja ku semmonen pitkä uitto täytys olla mil see siima ensin vedetti jää al et saatti verkko veretyks suaraks ja hän sit kävi niit kattomas siäl ja koki ja noukkis kalatski. Ja sit kerra hän tuli mul sanoma, et nyt o niin paljo et sunki täyty tulla. Mää olin juur lantakuarma hevosen rekke tosa tekemäs, mä läksi sit sinne ja meni jaa, mul meni melken koko iltapäivä siin verkos mikä sit mul sanos et ruppe sää tost, siin oli sit niin paljo et see oli ko melke sata lahna yhres kolmenkymmene metrin verkos. Ni mä ole sitä ajatellu et mä en tiärä, et mikä siin on mut, et nee on täytyyny melken yhtaiikka mennä. Ku verkko oli ny kolmekymment metri suunnillen pitkä et kolme kala metril täytys olla, nii jos yks tommone iso parin kilo lahna, jonku aikka verkos mellasta nii kyl see verkko nii kovin sekkantu et ei siihen sit enää kala mene et kyl siin on nii valtava parvi täytyyny olla et nee on melken yhtaiikka nee lähes sata lahna siihen menny.

SV: No mitä niil kaloil sit tehtii?

HH: Noo kyl nee myytii. Siit tuli täyteen tommonen ko oli, semmosest kahresaran litran öljytynnyrist, se ol keskelt katkastu, et siit saavi ni. See oli siin ja siin et nee kahren verkon kalat sai juur siihen sopima.

SV: No siit tuli mukava lisätienesti silt päivält. Mihin niit sit kaloi myytiin?

HH: No Turun toril viätiin, sillon linja-auto vei Teersalost.

SV: Nii et Teersaloon vietiin ja sielt..

HH: Juu ja semmone Murtoniemi sen nimi varmaa oli, sen torikauppiaan nimi kuka meilt sit enimmäkse osti, mut nii mä pirän et see oli sen vaimol alunperi ollu see myyntipaikka siäl Kauppatoril mutta ni, sit hänel oli semmone miäsystävä tullu, mut see oli sit see vaimo niit kaloi möi tiätyste mut, miäs oli laiskempi, hän vaa osti silt laatikkokauppialt.

SV: Jonkun se ostaminenki täytyy tehdä ennen kuin niitä myydään.

HH: Mee oltti sit nii tutui et ei ain tarvinu mukaanka mennä ko, linja-autos vaa lähetetti ni. Hän kävi ain kattomas, jos linja-auto, nii linja-auto kuski sit tiäs misä nee Kauppatoril ottava niit, nii hän vei nee sinne.

SV: No tuliko ussein itte käytyy Turussa?

HH: Noo kyl kai sitä sentän sit, noo ei nyt valtava usse.

SV: Muutaman kerran vuoden kuitenki.

HH: No joo kyl sitä sentää sit muutaman kerran vuares on tullu.

SV: Sen höyrylaivan mukaan vai?

HH: No nii siin ja sit siin Maininkis mikä täst kulki. Ja sinne täyrys jo aamul, vähä aamupäiväst lähte. Ko sit see tuli jo aamul ko siin jaa kaloi viätti, et toril mentii myymää monta kertta ni. Ja voitaki menttin toril myymä, ni täyrys kahreksan aivois viimestä olla, ja se meni monta tuntti. Kyl viires ajois aamul jo täyty lähti.

SV: Nii mihin aikaan sit oli ehtool kotona?

HH: Noo kyl ehto sit tultii joskus kuuren – seitsemän ajois kotti.

SV: Pitkä kauppareissu!

HH: Juu.

SV: No onks muit semmosii muistoi mist paikalliset vois olla kiinnostuneit?

HH: Noo en tiär.

SV: Onk Salavaisis ollu jotain salakuljetus juttui kans, vai mist tämä salakuljesteema on saanu?

HH: Noo juu, kyl mää olen kuullu et täält o viätty, ja et toi juur mejän naapuri ku siin asus semmone vanha pari, taik ei nee ollu pari, nee oli veli ja sisar, Vastmäki niminen paikka tosa, nii et neekki myi. Ja sit taas siäl Viljalehto, mikä vissin meni Tampereel nee tyttäret, et siäl oli Honkiston paikka, et niis on niinku myyty vähä, vähittäiskaupas ni.

SV: Mist se tavara sin sit tuli?

HH: See, kyl joku sitä sit toi, ko. Puhutti kalaporvareist ja sit viinatrokareist ko hevosen kans ni, kyl mää luulen et tääl jostan, tualt saaristost, nii viinaki jaa sit joskus otettin ku kaloiki hakkitti ni, nii tuatiin tänne. Mää muista semmosenki et, tämäki kun Hakkenpääs oltti, tämä Martta mikä nyt sit juur kuali, nii häne isäs kans hän vähä sit jaa miäleläs alkoholi, nii Hakkenpääs, siäl oli sillo jos tääl jota puutavara, rahatavara nii tarvitti, rakennustarvikkei nii kaik tuki piti hevosil Hakkenpäähät ajat, ja sit taas puutavarat takas. Nii mee Hakkenpääs oltti, nii mee käytti siäl semmoses paikas misä hän tiäsi ni siält sai sit viinapullo osta. Ko hänel oli vähä semmone, ei se ollu ihan täst lähelt kotosinka se häne vaimos, se ol vähä semmone iso, raju täti nii ja hän ol piän miäs ni, jos hän oli vähä alkoholi vaikutuksen alasen nii vaimo piti vähä komento.

SV: Semmosii ne vaimot joskus on. Sillon kun Sinervolla oli tanssei, olik siäl kans pulloi pihal vai oliko ne siistei tilaisuuksii?

HH: Noo kylmaar siäl sit kans sitä alkoholii jaa jonkin verran käytettii. Mää en tiär kun en mää ol nii kauhiast käyttäny sitä koska, kyl siäl joku ja ku siäl Taivassalost paljon kävivä et, sitä mä olen ajatellu et ko ei niil mittä sillo ollu mönkijöi eikä mittä, kyl nee vaa jolla jalkapelil Taivassalost tänne tanssihi tuliva.

SV: Siin on kyllä sitten tanssituttanut että on yötä myöten jaksanut hihtää ja...

HH: Ja Merimaskust tuliva kans. Ja ko ei sillo mittä autol sit, no joskus harvo oli autokeli.

SV: Mis vaihees turistit ja maatilamatkailu yleisty?

HH: Noo kyl see joskus sorajälkke yleistys, mut ei meil sitä niin paljo enne ollu, mut ku noi tyttäret tähän tuli, noo oli meil joku porukka ain sit ko nee vaa sit rupesivat tutut kysymä et eik sais tulla. Ja ko meil sit tuli semmone, se oli jota, olik se mun pikkuserkku vai mikä semmone, nee kävi tääl sit vaa kalastamas ja heil oli Kuusistos kesämöki, mut hee tykkäs et see tuli liika kaupunkimaiseks. Oltti uistimel tual rannal ja siin oli lähel semmone mikä toi naapuri Martta isä oli laittanu et, nii hee oli tähä vaa, ei sillo mittä tontti sen paremmi ostettu, ei kysytty, hän oli rakentanu simmose maamukasen siihen mihi vene talveks veretti. Nii me oltti aika lähel sitä mökki juur uistimel sillo sen mun pikkuserkun kans kun, kui mul tuli miälen mää näytin sormel ja sanosi et tosa sul on kesämökki ja, ja en mää sitä nii ajatellu mut hän tuli vaimos ja veljen kans saman kevän ja laitiva siit kesämökin. Nyt se o sit heijän mökkini siäl ja sit he tekivä myöhemmi siihe toise möki viäre ja sauna ja muut et.

SV: Nii et kaupunkilaisil on ollut kova hinku sit.

HH: Juu ja hee oli ja sit oli toinenki mut nää ova meijä omas käytös nämä. Ja sit se toine veli kans rupes pyytämä tontti ja mää ajatteli et vähintäs kilometri väli ol ko ne meil yht aikka kävivä, niil melke ain, tuli erimiälisyyt josta asiast nii sit ku toinen tul kysymä nii mää sanosi et nyt mun täyty sit ajatel et kyl teil täyty vähintäs kilometri väli olla ko muuten tee tappelet ain. Nii nyt on sit eri paikas mut noi nuoremmat on nyt vuokrannut sen.